

Nadere memorie van antwoord

1. Inleiding

Met belangstelling heb ik kennisgenomen van het nader voorlopig verslag van vaste commissie voor Binnenlandse Zaken en de Hoge Colleges van Staat/Algemene Zaken en Huis van de Koning. In deze memorie van antwoord ga ik in op de nadere vragen van de leden van de fractie van de PVV.

2. Beantwoording vragen van de PVV-fractie

De PVV-fractie vraagt concreet aan te geven bij welke normen sprake is van "een kostenefficiënte manier"? Tevens vraagt de PVV-fractie specifiek aan te geven in hoeverre die "kostenefficiënte manier" van toepassing is op het huishoudboekje van de Nederlandse burger en hoe deze "kostenefficiënte manier" zich zou moeten verhouden tot investeringen door burgers en investeringen door de overheid? Gevraagd wordt daarbij te specificeren welke aspecten meegerekend moeten worden onder kosten om tot "een kostenefficiënte manier" te komen? Tot slot wordt gevraagd nader aan te geven in hoeverre fiscale maatregelen meewegen in deze "kostenefficiënte manier"?

Het kabinet vindt het belangrijk dat de energietransitie voor ieder huishouden en iedere Nederlander haalbaar en betaalbaar is. Extra kosten als gevolg van de klimaatopgave moeten overzienbaar zijn voor alle huishoudens om het draagvlak voor deze transitie te verkrijgen en te behouden.

De inzet van de envelop moet uiteindelijk bijdragen aan een kostenefficiënte manier om de CO₂-uitstoot in Nederland te verminderen. De proeftuinen zijn hierbij essentieel om te leren hoe bestaande wijken zo kosteneffectief mogelijk van het aardgas afgehaald kunnen worden en hoe kan worden opgeschaald.

In de Kabinetsappreciatie voorstel voor hoofdlijnen van een Klimaatakkoord van 5 oktober 2018 (Kamerstukken 32813 nr. 220) is aangegeven dat er in de voorstellen voor de gebouwde omgeving geen sprake is van specifieke verplichtingen (normen) voor huishoudens. Wel wordt gestart met het stimuleren van bewoners en het financierbaar maken van de verduurzamingsmaatregelen. Daartoe is de sectortafel gevraagd financieringsinstrumenten verder te ontwikkelen. Ook een geleidelijke aanpassing van de energiebelasting kan de energietransitie in de gebouwde omgeving versnellen en verduurzamingsmaatregelen meer lonend maken. Investeringen in gebouwisolatie en duurzame verwarmingsinstallaties verdienen zich hierdoor eerder terug. Verder wordt energiebesparing door isolatie verder aangemoedigd. De lasten- en inkomenseffecten zullen bij de doorrekening van het definitieve Klimaatakkoord inzichtelijk gemaakt moeten worden. Deze wegen zwaar mee in het eindoordeel van het kabinet.

De PVV-fractie vraagt nader aan te geven of de klimaatambitie en opgaven in het Interbestuurlijk Programma kaderstellend en bindend zijn? Ook wordt gevraagd te duiden hoe de verschillende (decentrale) overheden betrokken zijn bij de 'uitwerking van de afspraken' en in hoeverre hierbij rekening is gehouden met hun autonomie en de kaderstellende rol binnen de dualistische verhoudingen? Tot slot wordt gevraagd aan te geven welke consequenties er zijn voor gemeenten

indien zij in 2021 géén planning hebben opgesteld hoe deze eventuele consequenties zich verhouden tot de lokale autonomie?

Het startdocument Interbestuurlijk Programma (IBP) bevat afspraken op hoofdlijnen en legt de gezamenlijke ambities van het Rijk en medeoverheden vast. Het startdocument van het IBP is ondertekend door de voorzitters van de koepels en vervolgens door de leden vrijwel unaniem bekrachtigd. Er is dus veel draagvlak bij de medeoverheden om aan de slag te gaan met de maatschappelijke opgaven uit het IBP. Elk bestuur maakt een eigen afweging in hoeverre iedere opgave om concrete invulling vraagt in de regio en de lokale praktijk. In specifieke regio's of zelfs wijken en buurten kan de mix aan opgaven namelijk anders zijn.

Bij de uitwerking van de verschillende opgaven zoals in het kader van het Klimaatakkoord zijn medeoverheden betrokken door de vertegenwoordiging van hun koepelorganisaties (IPO, VNG, Unie van Waterschappen). Uiteindelijk zullen de leden van deze organisaties (gemeenten, provincies, waterschappen) zich via een ledenraadpleging over het Klimaatakkoord uitspreken. Over de borging voor het realiseren van de transitievisies warmte door de gemeenten in 2021 worden in het kader van het Klimaatakkoord nadere afspraken gemaakt.

Bij de opmerking dat in de proeftuinen wordt verkend in hoeverre een verplichting om van het aardgas af te gaan onderdeel moet en kan zijn van de aanpak vraagt de PVV-fractie nader aan te geven wat het concrete afwegingskader is voor de proeftuinen om een verplichting te overwegen? Daarbij wijst de fractie op het feit dat in de 'Inputnotitie wijkgerichte aanpak' van de klimaattafel gebouwde omgeving al voor 2019 is voorzien dat: "Bevoegdheden en doorzettingsmacht voor gemeenten zijn vertaald in instrumenten op basis van de Omgevingswet"¹. De vraag is hoe enerzijds gesteld kan worden dat eventuele verplichtingen eerst nog in een proeftuin zouden moeten worden verkend, terwijl de klimaattafel in haar planning voor komend jaar al rekening houdt met een bestuurlijk/juridisch instrumentarium voor gemeenten? Daarnaast vraagt de PVV-fractie aan te geven op welke bevoegdheden voor gemeenten hier gedoeld wordt?

Inzet van het kabinet is om de wet- en regelgeving op het terrein van energie en warmte en het omgevingsrecht geschikt te maken voor de wijkgerichte aanpak. Hierin wordt voorzien door de tijdige beschikbaarheid van een wettelijk kader, met een heldere toedeling van rollen en taken tussen in elk geval gemeente, netbeheerders en eigenaren van gebouwen. Daarbij wordt voorzien in voldoende mogelijkheden voor gemeenten om hun regierol te vervullen en voldoende ruimte te creëren voor lokaal maatwerk. In het Klimaatakkoord zullen afspraken worden gemaakt over een wetgevingsagenda die dient te voorzien in de genoemde bevoegdheden en doorzettingsmacht. De Omgevingswet speelt hier een belangrijke rol in, maar ook de energiewetgeving.

Bij de nadere invulling en uitwerking van de wetgevingsagenda, is er een wisselwerking met de proeftuinen. De ervaringen die in de proeftuinen worden opgedaan, worden betrokken bij het wetgevingstraject, zodat de energietransitie zoveel mogelijk kan worden gefaciliteerd en belemmeringen kunnen worden weggenomen.

De PVV-fractie vraagt in welke concrete opzichten de Regionale Energie Strategieën (RES) als instrument 'krachtig' moeten zijn, zoals verwoord in genoemde 'Inputnotitie wijkgerichte aanpak' van de klimaattafel? Gevraagd wordt aan te geven in hoeverre gemeenten en provincies vanuit hun autonomie ruimte krijgen om af te wijken en/of af te zien van instemming met een RES en wat de consequenties zullen zijn als een decentrale overheid niet instemt met een RES?

¹ <https://www.klimaatakkoord.nl/binaries/klimaatakkoord/documenten/publicaties/2018/06/21/inputnotitie-wijkgerichte-aanpak/01+Input-notitie+wijkgerichte+aanpak.pdf>

In de RES werken lokale en regionale overheden met netbeheerders, het bedrijfsleven en maatschappelijke partijen regionaal gedragen keuzes uit voor de opwekking van duurzame elektriciteit en de beschikbaarheid van duurzame warmte en de daarvoor benodigde opslag- en energie-infrastructuur. De keuzes worden door provincies en gemeenten verankerd in omgevingsvisies, omgevingsplannen, programma's en verordeningen. De kracht van een RES hangt samen met de ambitie om op lokaal en regionaal niveau tot maatregelen te komen die aansluiten bij de kansen en mogelijkheden in de regio, kunnen rekenen op draagvlak en daarmee op effectieve en efficiënte wijze een bijdrage kunnen leveren aan het verwezenlijken van de klimaatdoelstellingen op landelijk niveau. Hierbij is de RES een belangrijk instrument om ruimtelijke inpassing op lokaal niveau in relatie tot de regio met maatschappelijke betrokkenheid te organiseren en is de RES een manier om langjarige samenwerking tussen alle regionale partijen te organiseren.

In het Klimaatakkoord worden afspraken gemaakt over welke mechanismen in werking treden als een gemeente, provincie of waterschap niet instemt met de RES of de in de RES gemaakte afspraken niet wil uitvoeren.

Tot slot wordt gevraagd of de regering bereid is om verslagen van de vergaderingen van de sectortafel en alle verslagen van het overkoepelende 'Klimaatberaad' te verstrekken?

Het kabinet acht het niet wenselijk om de verslaglegging van de gesprekken aan de Klimaattafels aan uw Kamer te verstrekken. De voorzitter van het Klimaatberaad informeert het parlement regelmatig over het verloop van de gesprekken en de vervolgstappen door middel van een technische briefing. Daarnaast acht het kabinet het wenselijk dat de gesprekken aan de tafels in beslotenheid kunnen worden gevoerd, zodat partijen de ruimte hebben om gezamenlijke oplossingen te verkennen, ook wanneer dit soms tot moeilijke keuzes leidt. Het kabinet wilt partijen die ruimte ook bieden, maar vindt het ook belangrijk aan uw Kamer verantwoording af te leggen over de keuzes die gemaakt worden. Het Voorstel voor hoofdlijnen van een Klimaatakkoord is het tussenresultaat van deze gesprekken. Zodoende zal het uiteindelijke Klimaatakkoord de uitkomst van de gesprekken weergeven.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

drs. K.H. Ollongren